

**ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ ЗА ЦИВІЛЬНИМ
ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ**

Коваленко Інна Анатоліївна

к.ю.н., доцент

Наумович Наталія Юріївна

студентка

Київський національний
університет технологій та дизайну
м. Київ, Україна

Анотація: В тезах розглядаються актуальні питання відшкодування моральної шкоди в цивільному праві України. Аналізуються основні аспекти поняття моральної шкоди, процедура визначення її наявності та компенсації згідно з законодавством.

Ключові слова: відшкодування моральної шкоди, винуватість, компенсація, сума компенсації, судова практика, немайнові блага.

Постановка проблематики: На сьогоднішньому етапі розвитку глобальної спільноти, питання прав і свобод людини стають однією з найбільш актуальних проблем. Для регулювання цієї проблеми було прийнято низку міжнародних нормативно-правових актів, які визнають людину як найвищу цінність суспільства та встановлюють обов'язок демократичної держави забезпечувати належне виконання її прав і свобод. Ті самі принципи відображені в Конституції України, де визнається, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека є найважливішими соціальними цінностями в Україні, а встановлення і забезпечення прав і свобод людини є основним обов'язком держави. [1]

В Україні існує значна кількість правових питань, які незалежно від постійних змін у законодавстві залишаються невирішеними. Одним з таких питань є проблема компенсації моральної шкоди фізичним особам у зв'язку з

порушенням їх особистих немайнових прав. До цих проблем можна віднести невизначеність об'єктивних і суб'єктивних факторів, які мають важливе значення для ефективного правового регулювання в цій сфері, а також критеріїв визначення справедливих розмірів компенсацій.

На тлі вищевикладеного, слід зазначити, що метою нашої роботи є визначити поняття моральної шкоди, процедуру визначення її наявності та компенсації.

Виклад основного матеріалу. Відшкодування моральної шкоди є важливим аспектом цивільного права, оскільки воно спрямоване на відновлення порушених немайнових благ потерпілого. Законодавство України встановлює правові механізми для захисту особистих немайнових прав та інтересів громадян у випадках завдання моральної шкоди.

Відповідно до статті 23 Цивільного кодексу України, моральна шкода визначається як страждання, психічна скрута, гумільна образа та інші негативні наслідки, які спричиняють збитки у сфері немайнових благ. Це можуть бути фізичний або емоційний стан потерпілого, порушення його репутації, втрата гідності або інші психологічні та моральні травми. [2]

Закон також визнає, що у разі завдання моральної шкоди у зв'язку зі смертю особи, порушенням її здоров'я, порушенням її гідності або іншими обставинами, що викликали страждання, члени сім'ї потерпілого мають право на відшкодування моральної шкоди.

У Постанові Пленуму Верховного Суду України під назвою "Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди", виданій 31.03.1995 року під номером 4, визначено, що під моральною шкодою слід розуміти немайнові втрати, що виникають внаслідок моральних або фізичних страждань чи інших негативних явищ, заподіяних фізичним або юридичним особам незаконними діями або бездіяльністю інших осіб. Зокрема, немайновою шкодою, заподіяною юридичній особі, розуміються немайнові втрати, пов'язані з пошкодженням її ділової репутації, втратою фірмового найменування, товарного знаку, виробничої марки, розголошенням комерційної таємниці, а

також діями, спрямованими на пониження престижу або підрив довіри до її діяльності. [3]

Для того, щоб мати право на відшкодування моральної шкоди, необхідно, щоб вчинок, що спричинив шкоду, був неправомірним. Це означає, що винуватець має бути винний у своїх діях, тобто свідомо та умисно завдав шкоду іншій особі.

Вирішення питання щодо відшкодування моральної шкоди зазвичай відбувається через судовий процес. Суди в Україні розглядають конкретні обставини справи, доводи потерпілого та винуватця, а також враховують характер, ступінь та тривалість страждань, психологічний стан потерпілого та інші обставини для визначення суми відшкодування.

Важливо зазначити, що відшкодування моральної шкоди має компенсаційний характер і спрямоване на відновлення немайнових благ потерпілого. Сума відшкодування визначається судом з урахуванням всіх обставин справи. Встановлення адекватної суми компенсації є важливим аспектом відшкодування моральної шкоди. В процесі визначення суми необхідно враховувати різні фактори, такі як ступінь страждань, винуватість та соціальний статус потерпілого. Проте, визначення адекватної суми може бути складним завданням, що потребує уважного аналізу.

Хоча суд вирішує питання відшкодування моральної шкоди, ефективне виконання цих рішень може становити проблему. Забезпечення виконання рішень та своєчасної компенсації важливо для забезпечення ефективного захисту потерпілих. З метою забезпечення більш ефективного захисту немайнових благ потерпілих, необхідні вдосконалення законодавства та судової практики. Запропоновані перспективи включають уточнення поняття моральної шкоди, розробку чітких критеріїв визначення суми компенсації та забезпечення ефективного виконання рішень.

Висновок. Отже, за результатами проведеного дослідження, можна прийти до висновку, що відшкодування моральної шкоди є важливим аспектом цивільного права, проте потребує уваги та вдосконалення. Проблеми, пов'язані

з встановленням винуватості, визначенням адекватної суми компенсації та ефективним виконанням рішень суду, вимагають уважного аналізу та вдосконалення законодавства та судової практики в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. №254 к/96-ВР/Верховна Рада України. *ВВР*, 1996, №30, ст.3 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Про судову практику в справах про відшкодування моральної шкоди: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31.03.1995 №4 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95#Text>